

بسمه تعالی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی قزوین
معاونت پژوهشی
کمیته تحقیقات دانشجویی

پرسشنامه طرح تحقیقاتی دانشجویی

نام و نام خانوادگی مجری/مجریان: زهرا مهدیخانی - میترا حبیب اله پور

استاد راهنما: خانم فرنوش معافی غفاری

دانشکده: پرستاری و مامایی

عنوان طرح (فارسی):

- بررسی ارتباط بین سلامت عمومی با رضایت زناشویی در زوجین سالمند شهر قزوین

عنوان طرح (انگلیسی):

- The relationship between general health with marital satisfaction in elderly couples residing Qazvin.

۲-۱ نوع طرح:

بنیادی - کاربردی ***

کاربردی **

بنیادی *

۲-۲ مقدمه و معرفی طرح:

با توجه به دو عامل اساسی جمعیت شناختی که در ایران در حال رخ دادن است، یعنی افزایش امید به زندگی و تغییر هرم جمعیت به نفع سالمندی، پدیده سالمندی مسئله قرن چهاردهم شمسی ایران خواهد بود (۱). کنترل جمعیت از طریق کنترل موالید و پیشرفت‌های تکنولوژی در جهت افزایش طول عمر باعث تغییر ساختار جمعیت به سوی سالمندی شده است (۲). براساس سرشماری سال ۹۰ بیش از ۶ میلیون (۸/۲٪) جمعیت ایران را افراد ۶۰ ساله و بالاتر تشکیل می دهند. براساس برآوردهای بین المللی نیز جمعیت سالمند ایران از سال ۱۴۱۹ رشد سریعتری نسبت به سایر نقاط و حتی میانگین جهان خواهد یافت و تا سال ۱۴۲۴ از میانگین رشد جمعیت سالمند جهان و ۵ سال بعد، از آسیا نیز پیشی خواهد گرفت (۳). این امر نشان دهنده سرعت پیر شدن جمعیت ایران می باشد. با توجه به این روند رشد سریع و این که افراد سالخورده با انتقال تجربه، نقش مهمی در خانواده و جامعه ایفا می کنند، لزوم توجه به این قشر بیش از پیش مشهود است (۴).

سلامتی حق اساسی هر انسان و یک هدف اجتماعی است و تمام دولت ها و حکومت ها، موظف به تامین سلامتی افراد می باشند (۵). اهمیت وضعیت سلامتی تا حدی است که صاحب نظران تمرکز مراقبت های بهداشتی قرن حاضر را بهبود وضعیت سلامت بیان کرده اند (۶). حفظ و بهبود وضعیت سلامت در دوران سالمندی نه تنها باعث پیشگیری از ابتلا به بیماری های مزمن می گردد، بلکه به استقلال و شرکت سالمندان در فعالیت خانوادگی و اجتماعی کمک قابل توجهی می کند (۷).

وضعیت سلامت عمومی یکی از عوامل تاثیرگذار در میزان رضایت از زندگی افراد سالمند می باشد یعنی شخصی که از سلامت بالاتری برخوردار است، رضایت از زندگی نیز در او افزایش می یابد. بنابراین میزان برخورداری از سلامتی، عامل موثری در رضایت افراد سالمند می باشد (۸). چنانچه استراژین و بروم در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که سلامت مناسب جسمانی، توانایی فعالیت بدون کمک دیگران، شرکت در فعالیت اجتماعی و درآمد مناسب، از جمله عواملی هستند که در دوره سالمندی باعث افزایش رضایت از زندگی می شوند (۹). همچنین در مطالعه دیگری گزارش شد که از بین مولفه های سلامت عمومی، دو مولفه اختلال در عملکرد اجتماعی و افسردگی شدید با رضایت مندی از زندگی رابطه معنی دار و منفی دارند. در این مطالعه سلامت عمومی موثرترین عامل در رضایت مندی از زندگی شناخته شد و نبود سلامتی برای افراد سالمند به عنوان بزرگترین تهدید کننده خوشبختی در نظر گرفته می شود (۱۰). یکی از مسائل مهمی که در دوره ی سالمندی وجود دارد و می تواند کیفیت زندگی این گروه را تحت تاثیر قرار دهد مسئله رضایت زناشویی است (۱۱). در واقع رضایت زناشویی یک ارزیابی کلی از وضعیت رابطه زناشویی یا رابطه عاشقانه کنونی فرد است و می تواند انعکاسی از میزان شادی افراد از روابط زناشویی و یا ترکیبی از خشنود بودن بواسطه بسیاری از عوامل مختص رابطه زناشویی باشد که مستلزم تلاش هر دو زوج است (۱۲). رضایت زناشویی نقش مهمی در عملکرد خانواده داشته و به معنی احساس خشنودی و رضایتی است که توسط زن و شوهر تجربه می شود (۱۱). پایداری و استحکام خانواده را تضمین و نارضایتی زناشویی آرامش روانی زوج ها را مختل و بقا خانواده را تهدید می کند. در زمان نارضایتی زناشویی فشارهای عاطفی و عوارض جسمانی و روانی بسیاری بر خانواده وارد می شود که با شناسایی عوامل مؤثر در آن تا حدی می توان آنها را کنترل کرد (۱۳). در صورت وجود رضایت زناشویی زوج در زمینه مسائل گوناگون زندگی مثل گذراندن اوقات فراغت، سرمایه گذاری، چگونگی ادامه زندگی، ایده ها و تصمیم برای آینده و غیره بیشتر با هم اتفاق نظر دارند (۱). رضایت زناشویی بویژه در سال های اولیه، بسیار بی ثبات است و روابط در معرض خطر زیادی قرار دارند (۴). لذا از آنجاییکه سازگاری و رضایت زناشویی نیازمند شناخت صفات شخصیتی، الگوهای مراوده ای و رفتاری و انطباق سلاقی است، در طول زمان رخ می دهد (۱۴). مطالعات گزارش کرده اند که زوجین سالمند معمولاً اختلاف نظر کمتری با هم دارند و تعاملات زناشویی در میان زوجین سالمند اثرات عاطفی منفی کمتری دارد. محبت بیشتری به هم ورزیده و از بودن با بچه ها لذت می برند و به طور کلی تحقیقات نتایج مثبتی از ازدواج سالمندان در اواخر زندگی را نشان می دهند ولی با وجود این مزایا افزایش بیماری های مزمن در این دوره باعث تغییر در نقش و مسئولیت ها شده و منجر به تاثیرات منفی در رضایت زناشویی آنها می شود (۱۵). رضایت از زندگی در دوره سالمندی به حفظ و نگهداری فعال روابط خانوادگی و مشارکت مستمر در تعامل های مهم بستگی دارد. از سوی دیگر، همین که سالمندان برخی از نقش ها مانند کار یا والد بودن را از دست می دهند، باید نقش های جدیدی بپذیرند و جایگزین نقش های قبلی کنند. نحوه عملکرد سالمند در این تکلیف جدید، بسیاری از مؤلفه های روانی و جسمانی را در آنان تغییر می دهد (۱۱).

در طول زندگی مشترک عوامل متعددی بر ارتباط زوجین اثر می گذارند که رضایت یا عدم رضایت از روابط زناشویی را به دنبال خواهند داشت (۱۶). نتایج مطالعاتی نشان داده است عواملی مانند وضعیت اجتماعی، اقتصادی (درآمد) و اشتغال، شخصیتی، شناختی، مذهبی، آشنایی قبل از ازدواج، سن زوجین، تعداد فرزندان، فاصله سنی با همسر، داشتن اعتیاد، سطح تحصیلات، جنس، بیماری و رضایت مندی جنسی در رضایت از روابط زناشویی دخیل هستند (۱۷). هر چند چنانچه همکاران در مطالعه خود در تایوان بر روی عوامل مؤثر بر رابطه زناشویی بیان کردند که مولفه های کیفیت ازدواج در فرهنگ های مختلف با یکدیگر متفاوت است (۱۸).

بنابراین با توجه به افزایش رو به رشد قشر سالمندان در جامعه ما و افزایش ابتلا سالمندان به انواع بیماری‌های جسمی و روانی و محدود بودن مطالعات انجام شده در زمینه رضایت زناشویی زوجین سالمند، مطالعه‌ای با هدف بررسی ارتباط سلامت عمومی با رضایت از زندگی زناشویی در زوجین سالمند شهر قزوین انجام می‌شود.